

Valg2019 over 1 eller 2 dager

Gjennomføring av valg i Nye Asker 2019

Nye
Asker

september 2019								▶
sø	ma	ti	on	to	fr	lø	sø	
4	35						1	
11	36	2	3	4	5	6	7	8
18	37	9	10	11	12	13	14	15
25	38	16	17	18	19	20	21	22
	39	23	24	25	26	27	28	29
	40	30	1	2	3	4	5	6

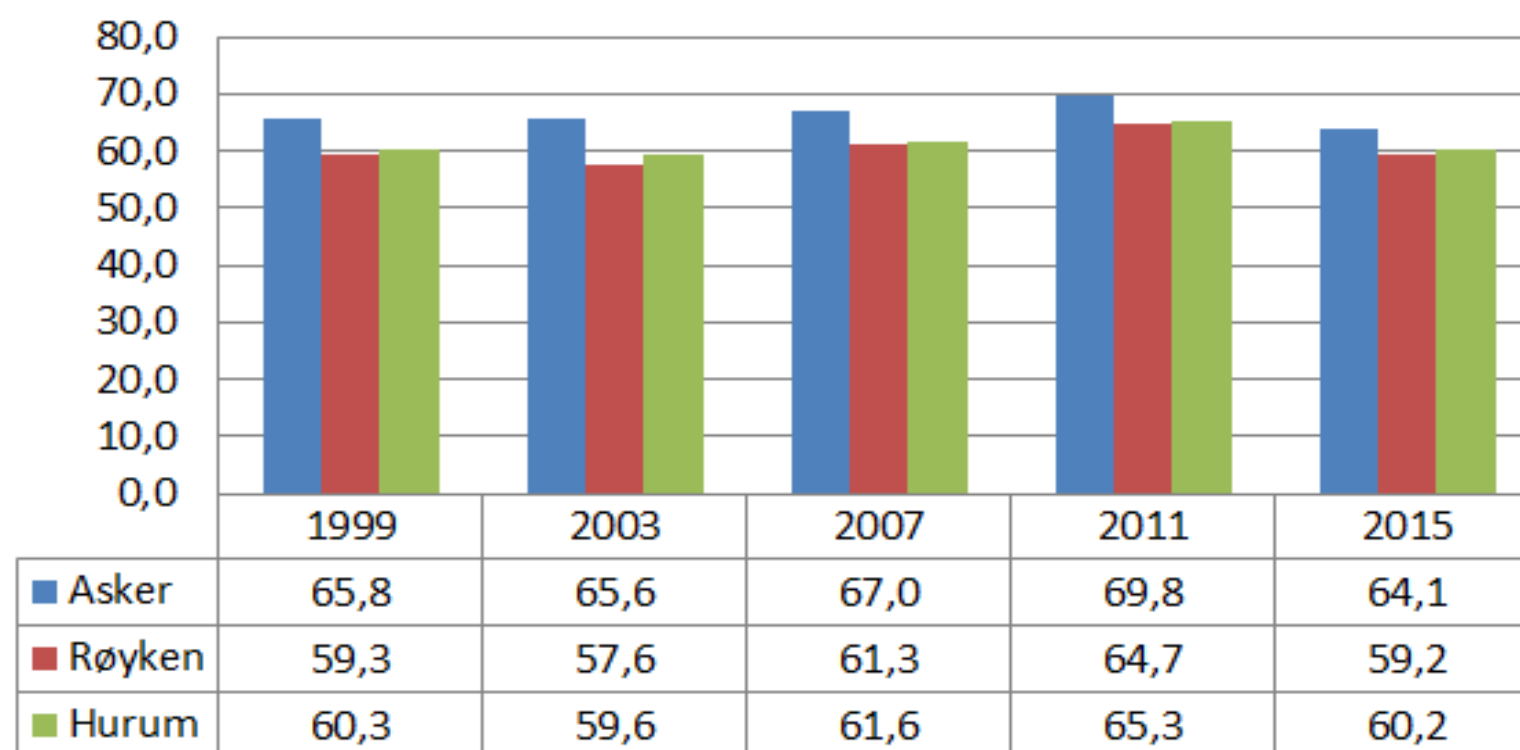
- Den offisielle valgdagen i 2019 er **mandag 9. september..**
- Det er Kongen (i statsråd) som før hvert valg fastsetter valgdagen til en mandag - og det er alltid den andre mandagen i september som blir den offisielle valgdagen..
- Valgloven inneholder en bestemmelse som gir kommunen mulighet også til å tilrettelegge for valg på søndagen før den offisielle mandagen..
- I dag (19. mars) er det **539** dager til valgdagen..

Tradisjon og erfaringsmessig betydning;

- Lang tradisjon i Asker og Hurum for kun å bruke den offisielle valgdagen. Røyken på sin side har tradisjon med valg over 2 dager i alle valglokalene..
- Valgdeltagelsen i Hurum, Røyken og Asker;

Valgdeltagelse ved lokalvalg

Hvem beslutter antall valgdager?

- Tidligere kunne et mindretall i kommunestyret (mer enn 1/3) beslutte at det skulle avholdes valg også på søndag før den offisielle valgdagen selv om altså et flertall i kommunestyret vedtok kun valg på den offisielle valgdagen..
- Denne regelen ble endret i 2016 - slik at nå kreves det alminnelig flertall dersom det også skal avholdes valg på søndag..
- I år vil det være **Nye Asker fellesnemda** som treffer dette vedtaket..
- Et eventuelt vedtak om valg over 2 dager må treffes senest samtidig med at valgbudsjettet vedtas for 2019. Dette fordi merkostander knyttet til å gjennomføre valg over 2 dager må kunne innarbeides i budsjettet..
- I og med at Nye Asker fellesnemda vil ha sitt budsjettmøte 14. desember 2018 - vil et vedtak om valg over 1 eller 2 dager trolig behandles i møte 16. november..

Omfang;

- Ved stortingsvalget i 2017 valgte **173** kommuner å ha to-dagers valg i Norge. Veldig mange av de mindre kommunene tilrettelegger for valg over 2 dager, men også store kommuner som Oslo, Stavanger, Trondheim gjør dette. Det er politisk vilje for dette - administrativt så anbefales det ikke to-dagers valg.
- Ved lokalvalget i 2015 ble det avholdt to-dagers valg i **192** kommuner (altså en nedgang fra 2015 til 2017)..
- I Norge avholdes to-dagers valg i cirka 45 % av kommunene, og andelen kommuner med todagers valg viser en nedgang fra og med 2009..
- Statistikken viser videre at det er relativt få velgere som stemmer på søndagen; 17,1 % i 2009 og 15,9 % i 2011..
- Kommunene som avholder todagers valg avholder i hovedsak valg søndag i noen valglokaler og med begrenset åpningstid..(Oslo bruker alle lokalene på søndag)

Hensikt ?

- Valgforsker Anders Todal Jenssen ved NTNU mener at debatten om to versus én valgdag er i ferd med å stilne i takt med at stadig flere forhåndsstemmer..
- Betyr at god tilgjengelighet til valg utenom den offisielle valgdagen gjør at behovet for 2 valgdager ikke er særlig tilstede i forhold til det å sikre god valgdeltagelse...noe erfaringstall særlig i Asker bekrefter..
- Det har også vært forsket på effekten av to-dagers valg - Institutt for samfunnsforskning har uttrykt følgende;

«En studie har sett i detalj på dette, og den er basert på alle norske kommuner ved stortingsvalget i 1997 (Christensen og Midtbø 2001 i NOU 2001:3 Velgere, valgordning, valgte). Studien viser at søndagsåpne stemmelokaler ikke har noen positiv effekt på valgdeltakelsen. Antallet stemmelokaler (kontrollert for antallet velgere) har heller ingen effekt nasjonalt. Forskingen avdekker ikke noe om endring over tid, det vil si effekten for valgdeltakelse i en kommune å gå fra å gjennomføre valg over to dager til én dag (eller motsatt)».

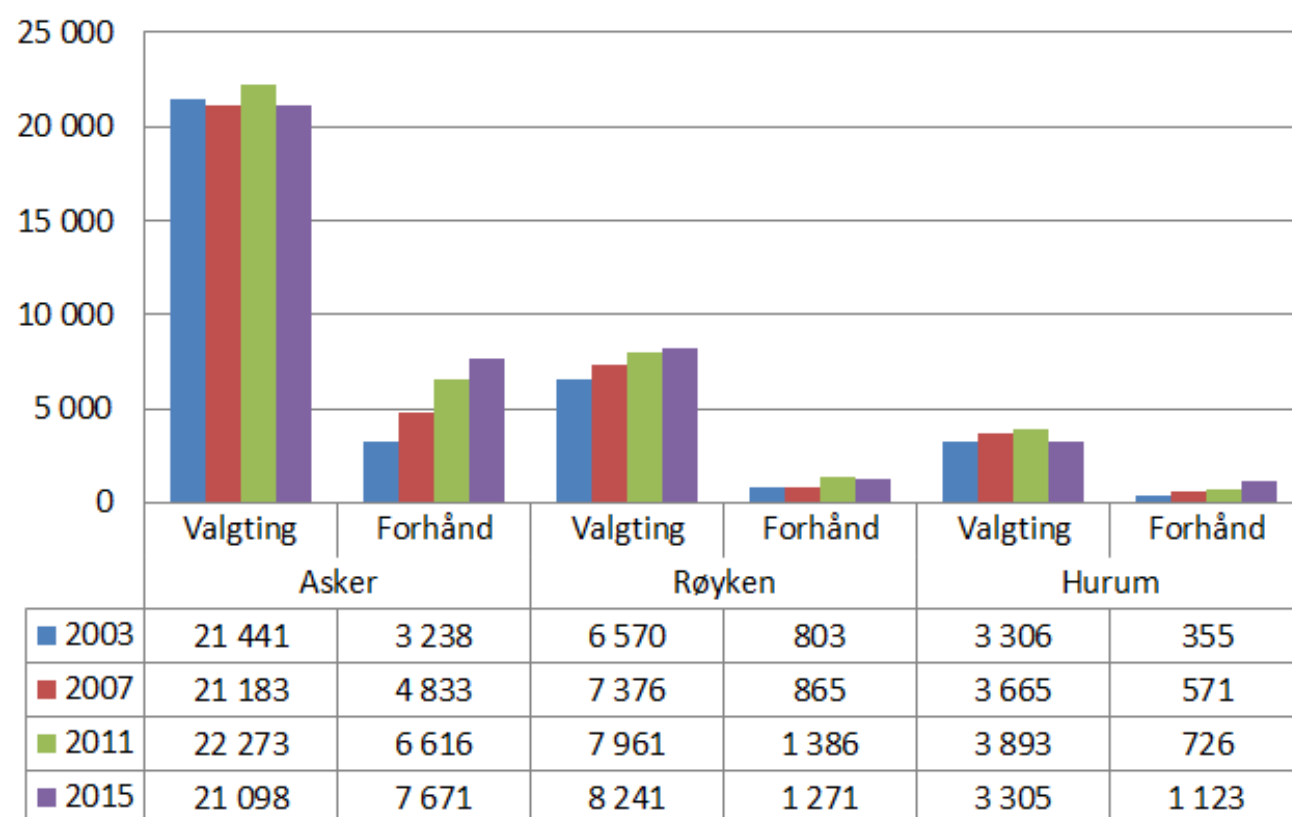
Ressursbruk;

- To-dagers valg krever en del ekstra ressurser, både personalmessig, organisatorisk og økonomisk. En ekstra valgdag innebærer økte kostnader knyttet til godtgjøring til valgfunksjonærer, IT-support, bevertning, vakt og sikkerhetsordninger, renhold, informasjon mm..
- Det er ikke regnet nøyaktig på merkostandene - men et søndagsåpent valglokale fra kl. 13.00 - 18.00 ble i Asker forut for valget i 2017 beregnet til cirka å ligge på et sted mellom kr 90-120 000,- pr lokale..
- Mye går til avlønning - så mindre lokaler med færre funksjonærer vil ikke bli så kostnadskrevennde..
- Det kan være krevende å kommunisere at bare enkelte lokaler er tilgjengelig på søndagen...mange velger derfor å holde alt åpent..
- Veldig viktig med en god og hensiktsmessig kommunikasjonsplan...men erfaringsmessig oppstår det utfordringer uansett hvor godt man har informert..

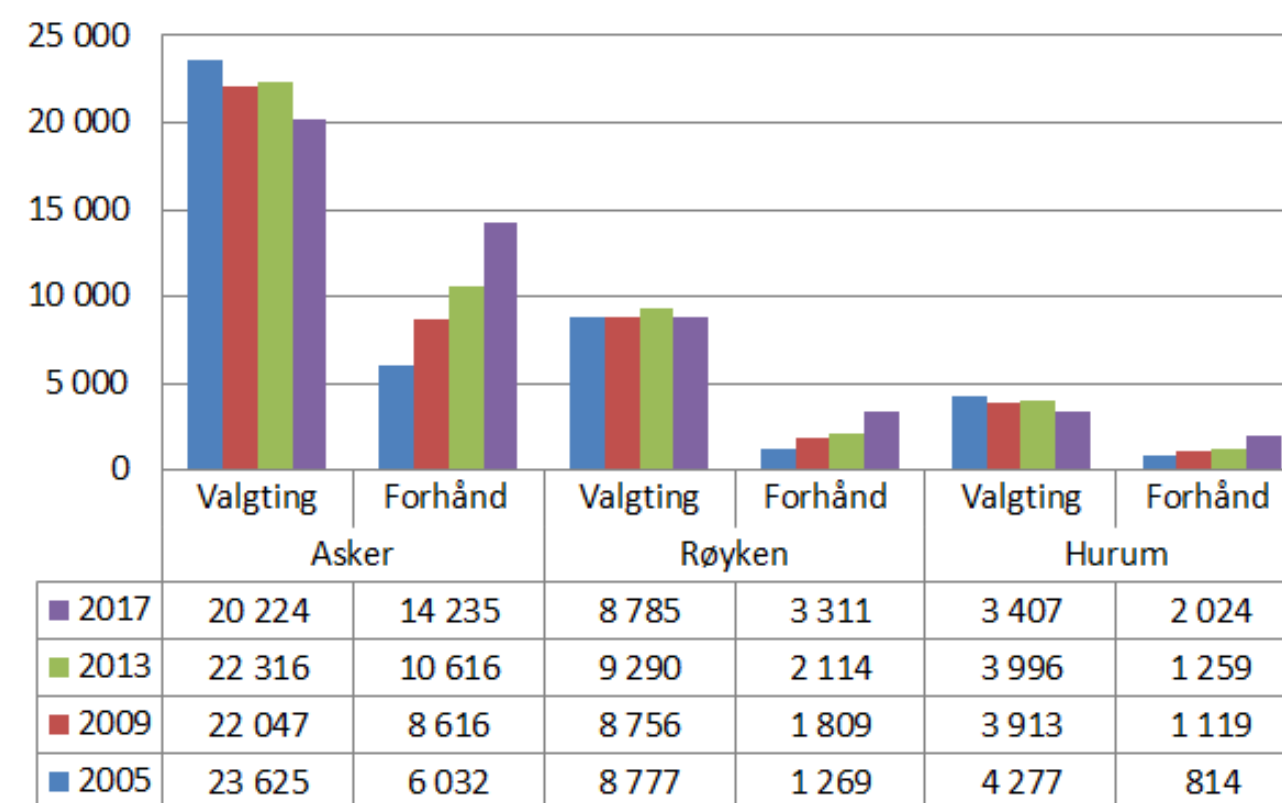
Forventet volum i forbindelse med valgtinget (1)

- Det er viktig å ha god kontroll på antall forventende velgere i forbindelse med valgtinget når dette skal planlegges og dimensjoneres..
- Antall mottatte stemmer ifm valgting har vært ganske stabilt både i forbindelse med lokalvalg og ved stortingsvalg

Mottatte stemmer ved lokalvalg 2003-2015

Mottatte stemmer ved stortingsvalg 2005-2017

Forventet volum i forbindelse med valgtinget (2)

- Som det fremgår av tabellene på forrige side - og i landet for øvrig, er det en økende tendens at flere og flere forhåndsstemmer (unntak i Røyken fra 2011 til 2015 - men dette endret seg/snudde ifm stortingsvalget i 2017)..
- Ikke grunn til å tro at trenden med stadig økende forhåndsstemming snur - slik at risikoen for en voldsom økning i oppslutningen ifm valgtinget synes ikke å være veldig sannsynlig..
- Valg over to dager innebærer en større spredning av velgere - og muligens mindre kødannelse. Erfaringsmessig vil det imidlertid alltid være slik at mange velgere kommer til valglokalene til visse tider - for eksempel ved åpning - slik at noe kø må påregnes uansett..
- Det var marginalt (litt i forbindelse med åpning av valgtinget) eller ingen kø under valgtinget verken i Asker, Hurum eller Røyken i forbindelse med stortingsvalget i 2017...god organisering og kapasitet..

Hva skiller lokalvalget i 2019 fra stortingsvalget i 2017?

- 2 valg - Nye Asker og Viken («ukjente» valg)
  - færre lister ved lokalvalget enn ved stortingsvalget
  - 2-falsende stemmesedler ved begge valg - mer bretteing
  - i større grad gjøres det endringer på stemmesedlene ifm lokalvalg - (personstemmer på eget parti og slengere til andre partier)
  - er det større risiko for avtalte aksjoner knyttet til endringer på stemmesedlene?
  - flere spørsmål i valglokalet som følge av større usikkerhet pga Nye Asker og Viken?
- Det må påregnes at det tar noe lengere tid å løse en velger gjennom valglokalet i 2019 enn i 2017, men utløser dette et behov for å tilrettelegge for et to-dagers valg?
- Dette vil trolig ha størst betydning i Asker som har flere store kretser...

Oppsummering;

- Vil alltid være utfordrende å balansere tilbudet i forhold til forventet etterspørsel - samtidig som man tar hensyn til kravene til universell utforming og kravet om god tilgjengelighet for velgerne..
- Forskning kan ikke dokumentere at det er noen klar sammenheng mellom valgdeltakelse og to-dagers valg - men det kan argumenteres for at det å gjøre valget mest mulig tilgjengelig for velgerne - er en verdi i seg selv..
- Når en skal ta stilling til antall valgdager og antall åpne lokaler og åpningstider - blir det en avveining mellom at tilbudet skal oppleves som tilgjengelig for velgerne og at kostnaden står i forhold til hvor mange velgere som forventes å benytte tilbudet..
- Administrativt vil det som tidligere bli anbefalt at det tilrettelegges for kun å benytte den offisielle valgdagen - mandag 9. september, og at dette gjøres gjeldende i hele Nye Asker..